

Historien om os selv

Jens Peter Frølund Thomsen:
Konflikten om de nye danskere.
272 sider, 299,- kr.
Akademisk Forlag, 2006.

Anmeldelse af Preben Etwil

Nu foreligger der endelig en bog, der på et solidt grundlag dokumenterer hvordan danskernes holdning er til de nye danskere. Bogen giver læseren mulighed for at fjerne sig fra den uvidenhedens mudderpøl, som dele af pressen elsker at trampe rundt i.

Udgangspunktet er, at der i dag faktisk eksisterer et flerkulturelt samfund, og det er bogens formål især at gøre op med fordomme over for herboende muslimer.

Undersøgelsen bygger på en række meget omfattende interview, der blev foretaget i 2003. Man skal dog være opmærksom på, at bogen i princippet bevæger sig på to planer. Det ene plan er knyttet til, at der er tale om en fagbog, der undersøger hvordan man kan forbinde relativt sofistikerede sociologiske og politologiske modeller til empiriske resultater. Denne del af bogen er fagligt set fremragende, selvom dette mere teoretisk-empiriske arbejde i det efterfølgende stort set ikke vil indgå i denne anmeldelse.

Det andet plan er knyttet til formidlingen af undersøgelsens resultater. Dette sker på en god og relativ letforståelig måde, om end man visse steder kan få sine problemer, hvis man ikke er en habil statistiklæser. Denne anmeldelse vil hovedsagelig bestå i at fremdrage og reflektere over undersøgelsens hovedresultater. Desværre ender meget nyttig forskning i små lukkede cirkler. En af denne bogs fortjenester er, at den trods alt forsøger at bryde denne onde cirkel ved at udlægge de videnskabelige resultater på en formidlingsmæssig forståelig måde.

Der foretages indledningsvis en nyttig begrebsmæssig skelnen mellem etnisk velvilje og tolerance. Etnisk velvilje, eller modvilje, er følelsesbetonede sym- eller antipatier mod etniske religiøse og kulturelle forhold, mens etnisk tolerance er viljen til at tildele etniske grupper, man nødvendigvis ikke bryder sig om, de samme politiske og demokratiske rettigheder som en selv. Etnisk vel-

villighed bliver i interviewundersøgelsen afdækket gennem spørgsmål som "skal udlændinge kunne få statsborgerskab, når de har lært at opføre sig som danskere?" eller "er islam en trussel mod vores kulturelle livsgrundlag?". Etnisk tolerance bliver blotlagt via spørgsmål af typen: "skal indvandrere have mulighed for at være selvstændig erhvervsdrivende?" eller "skal indvandrere have mulighed for at kunne modtage folkepension på lige fod med danskere?".

Denne begrebspræcisering mellem velvillighed og tolerance burde have en mere fremtrædende plads i den standende indvandrerdebat, da det givet ville kunne fjerne en del meningsløse misforståelser. Som Frølund Thomsen udtrykker det: "En person kan meget vel være en stærk modvilje mod fremmede kulturer som sådan og samtidig anerkende, at demokratiske rettigheder gælder for alle personer i samfundet uanset deres etniske herkomst". Mange foretager desværre ikke denne nuancering med det uundgåelige resultat, at debatten ofte fører til stærkt nedgørende påstande. Bogen er et godt bidrag til at dette kan undgås i fremtiden. Men det må nok betragtes som ønsketænkning, da mange der deltager i indvandrerdebatten hverken læser denne bog – eller tænker sig om.

Det ligger uden for enhver videnskabelig tvivl, at etnisk velvillighed og tolerance er faldende med stigende alder, faldende uddannelses- og indkomstniveau, faldende politisk engagement samt manglende kontakt og faktisk viden om de etniske minoriteter. Bogen igennem fremdrages der en række meget plausible forklaringer på, hvorfor det forholder sig sådan. Det sker igennem en yderst fagligt kompetent gennemgang af en række relativt letlæste statistikker.

Det forhold at stigende uddannelse giver stigende etnisk velvillighed hænger blandt andet sammen med, at uddannelse i sin natur er bevidsthedsudvidende, og at personer der tilegner sig kritisk viden, også er mere åbne over for at verden kan se ud på en anden måde end man umiddelbart skulle forestille sig.

Folks stigende indkomstniveau medfører også en stigende etnisk velvillighed. Nogle af forklaringerne er, at de høje indkomstnive-

auer dækker over bedre uddannelseskompetencer, men også at disse indkomstgrupper i mindre grad end lavindkomstgrupperne konkurrerer om de dårlige jobs i samfundet.

Et gennemgående udsagn i undersøgelsen er, at stigende alder giver større etnisk uvilje. Dette forklares primært ud fra det forhold, at mange i de ældre generationer ikke er vokset op i det multietniske samfund, som vi kender det i dag. De ældre føler sig ligefrem utrygge ved den anderledeshed, det har ført med sig. Det spiller nok også en rolle, at begrebet tolerance og nytænkning helt generelt er faldende med stigende alder. Dette fænomen er ikke kun forbeholdt over for de nye danskere. Det gælder alt nyt.

Interessant nok viser undersøgelsen, at der ikke kan påvises væsentlige kønsforskelle i holdningen til de etniske minoriteter. Dermed punkteres en tidligere myte om, at mænd skulle være mere etnisk velvillige end kvinderne. Det har tilsyneladende ikke noget på sig.

Et andet særtræk i undersøgelsen er, at offentligt ansatte generelt udviser større etnisk velvillighed end privatansatte. Her er forklaringerne bl.a., at offentligt ansattes uddannelse generelt er højere – især inden for humanvidenskaberne, og at de politisk set også er mere venstreorienteret end privatansatte. Forhold der trækker i retning af større etnisk velvillighed.

Graden af etnisk tolerance bliver også testet i et såkaldt rationelt perspektiv. Det spørgsmål der bl.a. stilles i bogen er, om folk bliver mere eller mindre etnisk tolerante, hvis de konkurrerer om de samme knappe samfundsmæssige ressourcer, dvs. ufaglærte job, lejeboliger, sociale hjælpeforanstaltninger og lignende. Hypotesen er, at især lavtlønsdanskere konkurrerer direkte med indvandrere om de dårligst betalte jobs, mens højindkomstdanskerne ikke står i et direkte konkurrenceforhold til de etniske minoriteter. Derfor har højindkomstgrupperne så at sige råd til at være mere tolerante, da det ikke koster dem noget. Lignende ræsonnementer kan man gøre på lejer- og ejerboligområdet eller for den sags skyld på sundheds- og uddannelsesområdet.

Undersøgelsen viser imidlertid, at der: "ikke er belæg for at højtuddannede personer er mere tolerante, fordi de også er mere økonomisk privilegerede end andre grupper i samfundet". Det der gør den afgørende forskel er uddannelsesfaktoren. Det at have lært at være åben over for andres syns-

punkter og have: ”evnen til at beherske den aversion, som man måtte have i forhold til grupper, der afviger fra majoritetsbefolkningen”.

Bogen analyserer også danskernes racistiske holdninger og graden af indirekte politisk undertrykkelse i form af såkaldt politisk korrekthed. Undersøgelsen viser, at der ikke er en udbredt racistisk holdning i den danske befolkning, om end der kan spores visse former for udtalt nationalpatriotisk etnocentrisme (dvs. påstande om at ikke alle kulturer er lige gode) i visse politiske miljøer centreret omkring Dansk Folkeparti. Der følger også en skarpsindig og god analyse af Socialdemokratiets vælgermæssige deroute fra og med midten af 90’erne, og den tilsvarende opblomstring af Dansk Folkeparti – analysen har især fokuseret på vælgerbevægelserne blandt de lavere uddannede befolkningsgrupper. Det er bogens påstand, at regeringsskiftet i 2001 og de deraf følgende stramninger i indvandrerpolitikken bl.a. skyldes de dårligst uddannede og ressourcetsvage gruppers parlamentariske oprør mod elitens indvandrerdiskurs, da de efter eget udsagn i den socialdemokratiske æra oplevede en ubehagelig afmagt og påtvungen politisk korrekthed.

Bogen har mange faglige kvaliteter, og er et arsenal af faktuel viden om danskernes holdninger til de nye danskere. Den giver et godt indblik i vores holdninger, hvilket kan føre frem til en bedre viden om, hvad der skal til, for at vende udviklingen fra en negativ til en positiv holdning til vores nye medborgere.

To forhold går igen over hele linien: Mere uddannelse og større personlig kontakt. Det kræver bedre uddannelsesforhold til alle og bedre beskæftigelsesmuligheder for indvandrere.

Der er ikke grund til at tøve. Hverken med at komme i gang med en anden integrationsvenlig velfærdspolitik, men også med at få læst bogen, så man kan blive klædt fagligt på. Bogen er fyldt med ny indsigt, men direkte folkelig bliver den nu ikke, da det dybest set er en fagbog, der af læseren kræver god tid for at sætte sig ind i alle detaljer.

Philip Marlowe – nu med Tourettes

Anmeldelse af Benny Lihme

Brooklyn-forfatteren Jonathan Lethem, langt om længe på dansk (ja, der bor andre forfattere dér end Paul Auster og Siri Hustvedt), indleder den originale og prisbelønnede “Moderløse Brooklyn” med sætningen “Sammenhæng er alt.”

Ordene kommer fra bogens hovedperson Lionel Essrog, hvis navn i Tourette-eftersnaksalatform let udarter til verbale tics som Leo Nelly Fiskekrog. Fissekurv Esmakker. Sarkastiske Pismyre. Ikke underligt at de tre kumpaner som Lionel (Linnel. Lineal...) er vokset op sammen med som moderløse på St. Vincent’s Home For Boys i Brooklyn beskriver ham som ret meget til en side (hans street wise arbejdsgiver med Scarface-navnet Frank Minna omtaler kort og godt Lionel som Freakshow).

Lethems litterære genistreg består i, at han lykkes med at skrive en troværdig og elementært spændende Raymond Chandler-pastiche med Freakshow som bogens Marlowe-figur (for de uindviede: Marlowe er Chandlers nostalgisk triste, desillusionerede men indsigtfulde privatdetektiv). Lionels tvangssymptomer viser sig, sådan da!, at være brugbare i forbindelse med overvågningsopgaver, aflytninger osv. Mens medikamenter som Haldol, Serenase, Klonopin og Orap sætter hans hjernes tempo ned til sinkefart, holder fordybelse og koncentration i opgaver ham ticsfri. Senere ret undtagelsesvise erfaringer med kvinder og sex ligeså: “Seksuel ophidselse lægger en dæmper på min Tourettehjerne, ikke ved at gøre mig følelsesløs og få verden til at tåge ud som Orap eller Klonopin, de isolerende medikamenter, men derimod ved at give mig en dybere årvågenhed, en mere forfinet vibration, som samler og indkapsler mit påtrængende kaos og indruller det i en større sags tjeneste...”

Som citatet viser, har Essrog ikke kun Tourettes – han har metatourettes, idet han relaterer alting til hans Tourettes (“Røre berøringer. Tælle optællinger. Tænke på tanker. Tale om at omtale Tourettesyndromsymptomer.”)